Chronic. S^tæ^ HELENÆ, et Princip. Misnens.

J. 46.

Msc. Dresd. J 46

Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/id284652105/1

Codex e tabulario Regio ad bibliothecam Regiam delatus m. Oct. a. 1832.

J. 46

Sächsisc
Ha
Die
der
bez
ver
zei
ein
Bel
bel
ent
Be
Datum
Nam
1956
1953
1960
Jul., Aug.
19.10.1968
14.10.87
23.03.87
9.09.92
7.8.2000
III/9/73 - Jt 24

Sächsische Landesbibliothek –
Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/id284652105/2

Codex F. 46.

Derselbe enthält zwei verschiedene Schriften.

Bl. 1.–9. de sancta Helena. Es ist dieses eine legendenartige und überaus eigenthümliche Erzählung der Jugendgeschichte der Kaiserin Helena. In der legenda aurea des Jakob de voragine und in dem magnum speculum exemplorum findet sie sich nicht und auch in den actis sanctor. (mens. August. tom. III. pag. 548) ist einer derartigen vita nicht gedacht. Ob sie irgend gedruckt, steht also noch zu ermitteln.

Der Anfang lautet:

Post passionem domini nostri Jesu Christi ejusque gloriosam resurrectionem a mortuis et adscensionem in celum sanctissimi apostoli, quosquos idem dominus noster Jesus Christus pro incremento fidei christiane in hoc mundo reliquerat, accepta spiritus sancti gratia eandem fidem ejusque sacram confessionem suis per universum orbem plantaverat (sic!) doctrinis etc. (Die nächste Seite ist sehr verblichen und theilweis nicht mehr lesbar.)

und

und der Schluß:

Hiis vero omnibus peractis Constantius filio suo Constantino et sue conjuge (sic!) cum ea solempnitate fieri fecit nuptias, ac si illo die essent primum matrimonialiter copulati. Ambasiatoribus vero imperatoris grecorum post hoc cum magnis muneribus et magno honore reviserunt. (sic!) Qualiter autem Constantinus, mortuo suo patre Constantio in romano imperio, et mortuo suo socero in grecorum imperio successerit et factus fuerit totius seculi Monarcha, qualiter a sancto Silvestri papa a lepra curatus et ad fidem Christi conversus fuit ac usque ad mortem in utroque imperio potentissime regnavit, et qualiter sancta Helena mater Constantini Hierosolimam ~~convenerit~~ iverit et sanctam crucem ibidem invenerit, require in suis locis. Hec autem hic scribi phas non est nec oportet. Sed hec sufficiant pro ortu Constantini sic fuisse scripta, ad laudem et honorem individue trinitatis, patris

et filii et spiritus sancti, omnipotentis dei, qui est mirabilis in factis suis et mirabiliter secundum suam ineffabilis sapientie providentiam premissa fieri disposuit. Qui etiam est benedictus in secula seculorum. Amen.

Bl. 9. und 10. Coronica principum Misnensium. Eine kurze, deutsch geschriebene Chronik von 1175 — 1349, abgedruckt in Menckens scriptor. rer. germanicar. tom III. pag. 346.

Nachträglich:

Eine muthmaaßlich von diesem Codex im 15. Jahrh. abgenommene Handschrift der cronica de s. Helena befindet sich in der Lehrersamml. des Freiberger Gymnasiums VII. 141.

Im Januar 1873 wurde die Handschrift von Herrn Dr. Pfotenhauer entliehen, und sind die Lesarten in das auf dem K. Hauptstaats-Archiv befindliche Exemplar von Menckens Ausg. eingetragen worden.

Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/id284652105/5

Sächsische Landesbibliothek –
Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/id284652105/6

I

Chronic.
Stae Helenæ, et
Princip. Misnens.

S. No: 85. et
Sign. &.

KGL. ÖFFENTL. BIBLIOTHEK DRESDEN.

Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/id284652105/7

Sächsische Landesbibliothek –
Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/id284652105/8

Ianuar De sancta helena

Post passionem domini nostri Jesu Christi [illegible] a mor-
tuis et ascensionem in celum [illegible] apostoli quos [illegible]
[illegible] predicando [illegible]
[illegible] eandem fidem [illegible]
[illegible] omnes [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Constantinus imperator [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] petri et pauli apostolorum [illegible]
[illegible]
[illegible] ex mare [illegible] vidit helenam [illegible]
[illegible] et cum intuitus ipsam fuisset [illegible]
[illegible] pulchritudinem [illegible] ipse [illegible]
[illegible] mandavit [illegible]
[illegible] domum [illegible]
[illegible] cogitavit [illegible]
[illegible] capitis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

asseruit sponte se ipsam quam de ea plus aliis suspectam habe-
re dixit quousque rem suam reparavit. de domo sua dimissis
aliis suis sociis vade nos premisit. Sociis vero ad ea cum magno
eiulatu derelicta recedentibus cogitur paupercula sola remanere. Re-
cessum vero sociorum imperatori nunciato imperator ipse capta oppor-
tunitate venit ad domum hospitis supradicti. Ibique pauperculam
solitariam inventam tamquam canis rabidus aggrediens suaque libi-
dinis fomitem saciare cupiens assiliit cuiusque pudicicie flo-
rem ea quantum potuit renitente abstulit violenter. Imperator
autem completo suo libidinoso conatu cuiusque desiderio saciatus
videns helenam de re perpetrata supra modum dolentem et turbatam
amarissimeque flentem ac tantam in ipso actu et post hunc se et suam
verecundiam. Cepit tamen admirando videre et que esset et cuius condicionis
et generis sollicite indagare. Et quia proposito fidem christi colebat licet ipse
gentilis esset tenuit crucem. Aspexit in ea quoddam ornamentum mire
preciositatis ac auro preciosissimo preciosissimisque gemmis composi-
tum quo illa ipse soli imperatorie in humeris ornari consueverunt
cum quodam annulo preciosissimo quem in sua gestabat dextra dona-
vit et recessit. Paupercula autem sentiens de imperiali semine
se concepisse verita ipsa verecundiam concepit quod ad natalem patriam nunquam
redire proposuit. Sed ad quosdam bonos homines fidem christi
tenentes declinans divertit et cum ipsis in urbe treveris cepit suisque manibus
victum querere sollicite cogitavit. Puella autem anulum imperatoris
vero apud se occultavit ut esset sibi in consolationem et ignota usque
ad diem revelacionis tempore opportuno. Homines autem illi cum quibus conversata fuerat helenam
[illegible] cepit videntes eius pulchritudinem ac sollicite considerantes mores
eius et virtutum elegantiam ac laborum suorum prudentiam et humilitatem ipsam de generosa
et nobili prosapia originem traxisse estimantes. Ceperunt eam quam plurimum
diligere et omnem quam poterant pietatem sibi exhibere. Evoluto autem tempore
et completis diebus helena peperit filium et nomen ei [illegible]
verecundie [illegible] ipsius constantinum vocavit. Hominibus autem illis cum quibus
conversabatur de patre pueri querentibus [illegible] dixit mater quod eum de [illegible]
omnis quam [illegible] in [illegible] copulaverunt [illegible]
[illegible]. Crevit autem puer iste ac de moribus virtuosis [illegible]
materne [illegible] et bonis moribus informatus ac de laboribus manuum
suarum educatus cepit [illegible] notitiam [illegible]
[illegible] in pace et [illegible] in more [illegible] disciplina. [illegible] autem ipse

De sancta helena

viguit et diu(ersis) viguerat magna guerrarum commocio int(er) imp(er)atore(m)
romanu(m) Constanciu(m) quenda(m) et imp(er)atore(m) Constantinopolitanu(m) seu grecor(um)
et ita p(ro)pter diuturnitate(m) contractionu(m) huiusmodi q(uod) tota t(er)ra p(er) romanor(um) (?)
magna tunc t(em)p(or)is erat potencia ad exinanicione(m) redacta fere fuit
Eode(m) v(er)o t(em)p(or)e erat i(n) urbe romana duo p(re)diuites m(er)catores de quib(us)
imp(er)ator grecor(um) tanta(m) habebat confidencia(m) q(uod) ip(s)i soli cu(m) eor(um) nauibus
et familia et nulli alii additu(m) securu(m) habebat ad t(er)ra(m) q(uam) p(ro)cedens uni-
monis (?) eor(um) magna copia cottidie apportabat et exinde mirum
ditati fuerant et de die i(n) die(m) a(m)plius ditabat(ur). Contigit aut(em) ut quada(m)
die dicti m(er)catores scil(icet) p(er) urbe(m) spaciandi gr(ati)a incederent et p(er)euntes
viderunt quenda(m) puer(um) Constantinu(m) ia(m) fere decennem (?) q(ui) erat int(er) alios
pueros coetaneos suos ludente(m). Que(m) cu(m) diligencius intuiti fuissent
ceperunt admirari ei(us) habilitate(m) et pulchritudine(m) dicentes et que-
rentes ab eo quis na(tus) esset p(ate)r ei(us) et quo no(m)i(n)e vocaret(ur). Qui r(espon)dens
ait Quis sit p(ate)r m(eu)s nescio q(ui)a ip(s)e de hac vita sublat(us) fore dicit(ur)
anteq(ua)m ego nat(us) esse(m). Sed scio q(uod) h(ab)eo matre(m) paupere(m) nichil h(ab)e(n)te(m) et
vocor ex no(m)i(n)e Constantin(us). Quo audito co(n)siliu(m) inierunt dicti m(er)catores
int(er) se dicentes. quis putas puer iste erit. Educam(us) ip(su)m et de bonis
m(er)cib(us) i(n)uenem(us) (?) ac ad imp(er)atore(m) grecor(um) nobiscu(m) p(er)ducam(us) dicentes
q(uod) sit fili(us) uni(us) (?) romanor(um) imp(er)atoris qui velit cu(m) sua filia i(n)
coniuge et matrimo(n)i(o) copulare et pace(m) p(er)petua(m) facere exinde contrahe(re) et firmare
Qui gravissime filia(m) sua(m) [illegible] i(n) uxore(m) et ea(m) nobiscu(m) una cu(m) ip(s)o
ac nauib(us) n(ost)ris de bonis [illegible] onerat(is) remittet et sic p(er) ista(m)
via(m) locupletari poterim(us) cu(m) iactura et [illegible] hostiu(m) romanor(um)
Q(uo) co(n)siliu(m) cu(m) placuisset acceperunt p(re)dictu(m) puer(um) Constantinu(m) et secu(m) ad
domu(m) sua(m) p(er)duxerunt [illegible] de bonis vestib(us) i(n)duentes tanq(uam) filiu(m)
p(ro)p(ri)u(m) p(er) [illegible] et a(m)pli(us) i(n) deliciis educaverunt. Puer aut(em) p(ro)cedenti (?)
de tanta [illegible] de m(at)re modicu(m) sollicitabat(ur) [illegible]
[illegible] M(ater) aut(em) v(er)o amisso filio cepit flere amarissime et dole(re) et plan-
gere planctu magno dicens. O mi fili p(ro)pt(er) te natale(m) p(ro)uincia(m) dereliqui
parentes notos et amicos q(ua)ndo vide(re) no(n) curaui et cor(am) p(ro)pt(er) te
orbata solacio [illegible] i(n) exilio vita(m) finire deliberaui. Nu(n)c aut(em) ego
paupercula o(mn)i(u)m hor(um) spe destituta q(uo) diu(er)ta(m). Ad p(ro)uincia(m) redire et ubi
n(on) amicos vita(m) o(mn)i solacio destituta duce(re) q(ui)d aliud est q(uam) morti
addici cottidie [illegible] i(n) t(er)ra ignotos et extraneos mor-
tis [illegible] p(er)pessura que ut spero hic me cit(ius) rapiet ubi
nullo i(n)ferior(um) solacio q(uam) ip(s)a ubi fortassis alic(ui)us amicor(um) [illegible]
p(re)sidio ei(us) posse diu(er)sa aduersa [illegible] [illegible] et [illegible]

feras et serpentes involutus tandem paupercula de filii vita penitus desperans
victum manibus ut prius consueverat quesivit et vitam in continuo planctu
et merore per plures annos duxit. Tandem ipsi mercatores predictum co-
gitatum suum malicium ad effectum perducere satagentes recollecta
navium multitudine ad portum Grecorum applicant. Ubique Constantinum puerum
preciosis vestibus ornatum et apparatibus regiis amictum secum adduxe-
runt. Et nuncios qui adventum eorum cum dicto puero imperatori Grecorum
nunciarent premiserunt. Imperator autem intellecto eorum adventu
eos honorifice recepit et convocata nobilium et magnatum sui
imperii multitudine eis convivia et solacia continua preparari man-
davit et fecit. Septima vero die ipsi mercatores imperatori convivantes
accedentes ei confictam maliciam suam exposuerunt dicentes: O im-
perator domine noster Romanorum imperator vester frater et aliorum impe-
rii sui fidelium qui pacem diligunt ac tractant et Romanorum commodum prosecuntur
consiliis allectus et victus finaliter multis precibus vobiscum pacem facere co-
gitavit et ut perpetuo vobiscum solidetur filium suum Constantinum fi-
lie vestre unice in matrimonium copulare disposuit et ut ipsi qui
vobiscum heredem alium non habeant in Grecorum et quod in Romanorum imperiis succedere
possint post mortem vestram utriusque et ipse Constantinus cum coniuge sua
vestra filia utriusque imperii monarcha fiat et toti seculo dominetur.
Imperator vero de re tam grandi stupefactus in se cogitare cepit
qualiter ipse ad huiusmodi venidet tandem convocatis principibus suis et nobi-
libus cum eis super huius misterium consilium suum habuit et finaliter deliberato
omnium in hoc consensit quod ipse imperator Grecorum eternis perpetue pacis
commodis prompte faveret que ei adeo liberaliter offerebatur. Unde pro-
acto imperator vocatis ad se dictis mercatoribus dixit eis: Omnia que
imperator Romanorum cogitavit explere nunc placet vestram pati-
enciam et ad perpetuam pacem secum faciendam et premissa filiam meam
unicam filio suo Constantino matrimonialiter copulare volumus ad hoc
effectum ut petistis. Altera autem die universos sui imperii nobiles
et primates imperator per nuncios suos et litteras vocari fecit ad
certam statutam diem ad agendum sollempnia nupciarum. Die vero statuta
adveniente ac universis nobilibus ut premittitur congregatis imperator
filiam suam unicam prefato Constantino in facie ecclesie matrimonialiter et sollemp-
niter copulavit et ut moris est in regali thalamo preparato eam sibi
maritali affectu ubi pertractandam procuravit. Constantinus vero de tali
coniuge et regina bene contentus eam cum gaudiis suscipiens osculis et

amplexibus ac osculis que inter tales coniuges iuvenes et hylares ex-
cum convenerunt ludis et solaciis usque tunc illa cum multis postea noctibus
tamquam uxorem amicabiliter pertractavit Mane autem facto ut diu clarescente
vel ortum diei patefacit Imperator associatus cum puellis et matronis multis
et nobilibus sponsum ipsum et sponsam cum cytharis et organis et diversorum generum
instrumentis musicalibus et magnis tripudiis ut moris est visitans de
thalamo eduxit Hec imperator ipse una cum imperatrice et universis
principibus nobilibus suis et militibus observatis cerimoniis consuetis solle-
mnitatem nupciarum in conviviis coniunccionibus tripudiis et hastiludiis
et aliis ludis et solaciis imperiali maiestate condecentibus totam diem cum
continuatione plurimorum sequentium dierum deduxerunt sollempniter honorifice
ac celeberrime pagi peregerunt Post hec peractis duobus vel tribus mensibus
et in solaciis consuetis deductis consules predicti proponentes ad terram suam remeare cu-
pientes imperatorem accesserunt dicentes Domine imperator vos scire
debetis quod in recessu nostro de urbe a domino nostro et domino imperatore speciali-
ter precipientes mandatum ut imperatricem cum sollempnitate pariter filium suum quem
sicut seipsum diligit cum sua coniuge ad patriam reducere debeamus quod nisi
fecerimus nichil aliud nobis restat nisi mors placeat ergo maiestati vestre
filiam vestram cum suo filio remittere prout nobis sicut de filio suo fecit et
dicta ad recessum sicut maiestati vestre placuit et reverti videbitur eciam
expedire Imperator hiis auditis una cum imperatrice sua coniuge sum-
pserunt et de talibus novis nimium contristati ceperunt inter se dicere Quid nos
miseri qui tantum unicam habemus filiam tradidimus de duorum hominum exterorum ac
servicione tantum confidere possimus quod filiam nostram quam sicut oculos nostros diligimus
quam per intimis sacris cordis nostri continuimus lumine oculorum nostrorum et baculum
senectutis nostre possimus a nobis usque ad tanta loca distancia separare
necessitates si longi laterum maris remedium sufficerent seu viarum discri-
mina longissimarum Etiam fortassis casus eventum probat ut filiam nostram dilec-
tissimam pro nostri solacium nostri in hoc seculo numquam vivam de ceteris nostris oculis
videamus O si quod absit talia nova recipere contigerimus. quod aliud resta-
ret nisi quod nos moriendo morte pro dolore migrare Imperator autem nec
coronam imperialem suo capiti imponere nec amplius ut sicut homo vere rectis pedibus
in terra ambulare sed sicut animal quoddam horrendum venenosum et pessimum in terra rep-
tare ac toto gaudio huius seculi ad terminum vite sue omnino renunciare vitamque
suam in continuo luctu et merore expendere se velle si talia accidissent
affirmavit Hiis et aliis verborum et consiliorum conflictibus per multos dies
et noctes habitis deliberaverunt. tandem inter se aliorum tamen cum fidelium
consiliis non expertes quod cum iam aliud in tractatu in hoc facto processu aliud nulla-
tenus expediret quam quod se cum domini imperatoris obligaverint voluntati
in hac parte Qua conclusione consilii sic habita imperator cum imperatrice

SLUB Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden http://digital.slub-dresden.de/id284652105/13

omnia ornamenta que statum filie imperatoris in tali casu expedire videbantur
et decebant que eciam humana vix excogitare posset de vasis vasalibus
et aliis abusatiis (?) apparatibus auro et argento et gemmis preciosissimis
adornatis quarum rex maximam copiam ibidem habebat et alia multa
curiositate preparata fieri mandavit et fecit preter ..... filie sue similia
ultra addens de thesauris pannorum sericorum et aliarum infinitarum rerum
preciosarum inestimabili quantitate. Nauta et mercatores predicti de vendendo
ibidem amplius faciendo desperantes naves suas quarum maximam
ut predixi multitudinem secum adduxerat de infinitis diviciis
nobilibus repleverunt. Imperatrix vero de recessu filie sue nimis dolens
ac de mercatoribus predictis sicut materna viscera quedam speciali instinctu que
natura matres pro conservacione specierum et educacione filiarum ingeniavit
quod patefecerat suspicionem aliqualem habens tradidit predicte filie sue preter
ac quorumque hominum nescientes nonnulla clenodia de auro purissimo
ac nobilissimis gemmis sumptuosissime composita quorum valorem vix una
magna patria comparare potuisset. ad illum finem ut si inopinate fortune
vade infelicitatis casus quod absit eveniret aut si incideret hostis eius
vel si fortassis mercatores ipsi aliqua fraude vel decepcione in premissis confinxissent
aut quocumque modo casus necessitatis vel pericli accideret ipsa de dictorum
clenodiorum preciis quod posset quo ad vite sustentacionem consule ac et quidem
paupertatis metum a se discuteret et fugaret prohibens ipsam serioseque districte
ut dicta clenodia apud se ita absconderet ac occultaret quod nisi
casus tante necessitatis accideret ut predixi nulli cuiquam hominum vivencium de hiis
verbum ullum quomodo divulgaret. Que se ipsa filia facturam omnino mitti (?) promisit
Quibus omnibus sic peractis et die ad recedendum prefixa advenientes mercatores
predicti imperatorem adierunt dicentes premissis rogantes ut eos recedere permitteret
et imperatoris romani filium una cum eius filia sua coniuge cum libertate
sicut ab inicio fuerat ordinatum asserentes quod tempus recedendi a duo suis
sibi prefixum instarent quod ulterius tardare aliqualiter non auderet. Imperator
vero hoc audiens filiam suam una cum suo sponso ipsis tradidit ad romanam
urbem perducendam. Cum autem imperatoris filia ad portum ubi naves que ipsam
ad romanam urbem transvehi debebant consistebant duceretur pater et mater ipsam
associantes ceperunt super ipsam plangere planctu magno dicentes
O unica filia nostra dilectissima lumen oculorum nostrorum senectutis nostre baculus
cunctis imperii nostri cunctisque (?) dominii heres omnis consolacionis nostre
memoria ac totius future posteritatis archa. O si quod absit aliqua infelicitatis
casu vivos et verba tuis absistere te presente nos contingat exule
nos solum cuiuslibet solacii refugium verum et totius posteritatis nostre exitum
deplorare oportebit fuit vita nostra miserabilis digna et non velle vivere
preelegi foret a deo aliis suspiriis sedulo postulandum. nullius solaminis

De sancta helena

pacifica post tot tribulationes et angustias afflicta dignitas ducerent de cetero
vitam suam. Qualiter vero vultus vir illius predilectissime desponsati coniugis la
crimarum fontibus faciem suam irrigare uberrime multo cogeretur tu
dolores suos audito tam predicto casu infelici. Uxore dolorissima
vidisse et ipsam propter ex incessanter amplecti ut esset aliquorum corporum uxorum nobilium
que tam nephandam infelicitatis casum amarissime non deflevit. Et si quis
absque aliquo talium et corporibus utriusque infidelitatis nobilium inveniri coniugi et
sed esset causa dubio iusto iudicio precius absciderent. Hinc et hinc de
plangendi modis ipsis multiplicantibus et vix quod dici posset coniuncta
tibus pervenerunt ad portum. Et navem deputatam nobilissimi coniuges
intraverunt. Et valedicentibus parentibus ipsorum visu valedictionis lacrima
bilem in fervalibus creatores pessimi crescentis odio et invidie expletis
abinde navigare ceperunt. Tandem cum tristicia magna per mare
in regioni longinquam appropinquare ceperunt. Creatores vela sursum levantes
naves ad quandam insulam parvulam que nullis inhabitabatur hominibus sed rupibus
et arboribus et herbis exuberabat solitudinibus quam remediam
facientes ad perficiendum suam tradicionis perfidiam se elegerant rapido cursu
venerunt. Cumque ad predictam insulam creatores predicti cum suis
navibus pervenissent alligatis navibus se nocturna requie vide vite
velle confixerunt. Et exeuntes de navibus cibaria sua per terram in ipsa
insula preparare fecerunt. Et cena facta noctisque tenebris lucis diei
claritatem obumbrantibus creatores pessimi nobilissimis coniugibus tectorium sive
et in eo thalamum in quo nocte requiem capere debuerat fieri et illud
mandaverunt. Facta autem nocte dicti coniuges se ad thalamum ipsum
eis non ad requiem sed ad predictionis sue dudum predinatum lectum parati
intraverunt et in ipso ante fraudis et nequicie que de ipsis tractabatur in sui
totam noctem in solaciis felicibus et requie expediverunt. Aurora autem ortum
diei significante creatores predicti sero surgentes et cogitatum suum
malignum ad effectum producere satagentes naves intrantes dimissis
post se nobilissimis coniugibus adhuc sopore depressis ab inde fluctibus
et celeriter navigare ceperunt. Talia tempta cogitatione sicut et ipsis
extra predicti coniuges quod deo predinaverat ad obtinendum et recedendum
futura actis sponsa sue salute totius imperii principatum. Mane
autem facto coniuges ipsi evigilare cepit sponsa dicere sponso suo utrum
ne si forte fugiant creatores nostri et relinquant nos nudos
et quos vecordias verius que non licet ad quod constatum videre ait princi
tatis nostre gesta ipsi et sic talia deputata nos exitabunt quam ait
tempore. Mulier autem ipsa que magis meticulosa et magis sollicita fecerat
de lecto et iduta vestibus exivit de tectorio et cum tantum quantum ipsissi-

nec naves nec homines invenisset rediit ad virum cum magno eiulatu
rem gestam dixit ei. Qui hoc audito manibus propriis capillos suos
sequens decapillare incipiens fortiter in tanta lamentacione et dolore prorupit
quod nisi mulier eius dolorem verbis consolatoriis mitigasset se ipsum ut
estimo proprio gladio perimisset dicens. O dilecta domina mea et sponsa ego
cum sim pauperis mulieris filius et tibi nobilissime mulieri per fraudem
et dolum maledictorum hominum copulatus quod et quia in domo patris tui
impune qui dignus est per fallacia non sum reputatus quare ego vos gubernare
sumus esse non posse. ego cum sim causa mortis tue et ad istum mi-
serabilem incitum te perduxi. Supplico ut vel me proprio interficias gladio
vel pararis me ipsum iugulare. Mulier vero eius nimio dolore mota
quamquam ex corde pateretur consolabatur ipsum dicens. Unde autem cuius
dicens vel sumus sic vel fuerit de hoc non quero quia non possum in maritum et
coniugem procreatus es a te nunquam propter patrem aut matrem aut aliquam
personam vivente separabor dum vixero. Nec propter vero ipsa absque nutu
cum pravis et ordinatione divina accidisse propter quod ipse deus si in ipsum
speravit speramus nos de nostra tota angustia liberabit. Constans
esto et boni animi ego enim adhuc hoc totum de prava opinione eventus
per matrem meam michi evenit. quibus dominus deus noster ad aliquem portum sanitatis
habitacionem hominum vivos nos perduxit hic potuimus victum miseri
pro quo et huius filia mulier animi vi sui aliqualiter mitigavit. Nobiles
ac iuvenes nec aliud apud se habentes de quo cibum et potum sumere pos-
sent nisi de fructibus quarundam arborum que in predicta insula invenerunt
et de aqua maritima per aliquos dies vixerunt aliud penitus nichil
invenientes non habentes. Cum autem placuit divine pietati eos quasi de manibus
de leonum liberavit sibi liberare: contigit ut ipsi stantes vide-
rent homines quosdam de prope navigantes qui statim multum clamave-
runt super eos dicentes. O vos dilectissimi homines quos nostra deus [illegible]
limum ad hoc ut nos a morte eriperet ad hunc locum feliciter
pervenire fecerunt. vobis intime supplicamus ut amore domini [illegible]
ac nauli vestri nos ad naves vestras recipiatis et perducatis ad por-
tum ad quem vos ire cogitastis. Qui quidem homines super modum admi-
rantes eo quod ibidem aliquos homines numquam viderant aut habitare credebant
ceperunt ab eis querere qualiter ibidem pervenissent. Qui timentes non esse
tutum si eis exponerent rei geste veritatem dixerunt eis per hunc
modum. O carissimi quidam in quadam navibus nos eramus tempestate va-
lida compulsi ad istam insulam cum suis navibus venimus pervenerunt
quam fatigati a laboribus et [illegible] nimie [illegible] debilitaverunt
in ipsa insula per noctem [illegible] pernavic. Nostras de [illegible]

De sancta helena

Insuper ac timore mortis nimis perterriti naute cum ipsi in [illegible]
iacuerunt eo quod omni [illegible] graviati fuerant per tristiciam immensam [illegible]
insula dormientes ipsi naves una cum omnibus nautis [illegible] fortassis
credentes nos hic dormientibus [illegible] transissent. De ceteris quoque ipsi
iuvenes per noctem dormierunt ac eorum [illegible] lattissimis capetis
et apparatibus preciosis et nobilibus nullam penitus mentionem facere ausi fu-
erunt. timentes quod si homines illi res huiusmodi et earum preciositatem viderent
re vera ita esse sicut [illegible] nullatenus existimantes de omnibus fortassis aliud
facerent quam ipsis et utilitati eorum conveniret. Quapropter timore ipsi de predas
letissimus et ibi sibi [illegible] et omnes tacuerunt et eos prede et ibi dimitte-
re [illegible] qua expeditione [illegible] evenire timebat [illegible]
dederunt. Homines autem illi et navium coram precium videntes ipsos
tam iuvenes et preclaros non [illegible] eos aliquid [illegible] sic
sed re vera ita esse sicut retulerunt omnes estimantes. Duos iuvenes una [illegible]
ad naves suas suscipientes usque ad portum Romanorum ad quem hii alias
ituri erant secum perduxerunt. Cum autem ad Romam pervenissent gavisi
fuerunt gaudio magno valde et deum in cordibus suis benedicentes dixe-
runt. Domine deus [illegible] qui numquam deseris sperantes [illegible] tibi gratias referimus
qui nos de morte ad vitam de periculis navigationis ad felicitatem portus
de dampnatione ad viam salutis perduxisti. Quia non [illegible] ite qui
spe sua frustra optabant non [illegible] de isto non aliquid [illegible]
narrat historia [illegible] memorie. Et cum ipsi ad
portum ut predixi applicuissent exeuntes de navibus et soluto naulo
suis cum gratiarum actione valedixerunt [illegible]. Et ingressi urbem
Romanorum statim [illegible] iuvenem suam ad hospicium in quo uxorem suam Hele-
nam [illegible] annos dimiserat secum perduxit. Et intrantes domum
[illegible] Helena mater statim cum vidisset filium de preciosis vestibus
et secum tam nobilem tamque pulchram et bene ornatam mulierem [illegible]
[illegible] cum a principio non cognovit [illegible] [illegible]
[illegible]. Sed cum statim [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] principio [illegible] [illegible]
[illegible] filii [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] imperatoris [illegible] filie in uxorem sociata [illegible]
[illegible] in insula ut [illegible]
[illegible] alii mercatores [illegible] eos ad Romam
perduxerat [illegible]. Quo audito helena [illegible]
[illegible] filium [illegible]
[illegible]
[illegible]

stupenda potuit reddere satisfacta. Tam mater compulsa amore
se ipsam diutius continere non valens cecidit in lacrimas prae gaudio ama-
rissime flere cepit. Et surgens cum festinancia ipsum amplexataque
eum tamquam filium suum unigenitum matrem osculi dulcedine recepit
dicens. Fili mi dilectissime bene venis. Deo optimo sit laus qui te
mihi restituit unicum lumen meum. Benedicta sit dies ista in qua te recepi
de cuius recuperatione iam dudum eram desperata. Hodie deus afflictionem
meam respexit et te meum totius seculi solacium mihi restituit. Cedat
de ceteris a corde meo omnis tristicia quia dragma perdita est inventa
ubi prius erat locum tristicia ubi prius est omnis leticia per te fili mi
et per tuum adventum deus mihi de solacio et gaudio plus incomparabiliter
restituit quam infelix tue perdicionis casus de dolore intulit cordi
meo. Vir eciam visa uxoris et suis immensa pietate. Et conversa ad uxorem
constantini ipsam filii osculis et amplexibus recepit. Dulcedo sicut uxori
sua veritatem sed de filii recuperacione gaudebat ita et multo magis
de tante virginis sue adduccione sed propter suam inopiam et propter rei mag-
nitudinem non modicum tristabatur. Quam cum autem videret socrum suam de
adventu suo contristatam sic alloquebatur ipsam dicens. Domina mea carissima
de adventu meo nolite contristari nolite sollicita esse quod modica
bona habemus licet non propter nos celestis qui nos de manibus iniquorum
constitutorum periculis liberavit habeamus quod nobis necesse sit ipse nec de tantis
periculis nos eruit ... neque fame interfici tractavit ipsi
eciam ... commendans ... quod de nobis cuius in ... [illegible]
... disposuit inevitabili necessitate ad explevi hoc.
... paciencia et cum dei adiutorio tamen necessitatem nostram pauper-
tatis. Ego non pro filiis manuum mearum et laboribus meis vos inveni
... bene ut spero deo adiuvante habebimus panem nostrum. Et
... non omnino vacua veni sed aliquid de meo quo mediante
... nostrum quem potuimus addere vobis ne nimis vos vide-
atis onerosa. Et cum hec illud [illegible] super tristi et nobilis
... quod in recessu debeat cum matre [illegible] sua dixit ei: Fac
illud secundum ... et dispone eius inveniam [illegible] modum aliquem per quem
possimus nos ... videre ... [illegible] ... nostram prosperitatem huius
rei dubium quod ita ... de rebus suadi ... a se
cepit ... et cogitare quod hic non erat pauperum ... sed imperatoris
aut ... magnorum filiis et filiabus talia a suis parentibus
... plus quam ... cogitans si ista est

De sancta helena

tanti honoris filia ut dixit et satis iam apparet. quo ipso poteris
non solum filium quem de peccato et vicio tuo deo [illegible] sed te et omnes cum quibus
conversaris ad periculum mortis ducere. verumtamen in domino firma spe posita
dixit in corde: domine deus qui nostri omnia antequam fiant cuncta scis aliter et
contra voluntatem meam oppressa filium istum constantinum de isto sacrilego
imperatore suscepi et ipsum de laboribus manuum mearum producam quia
quia nec ante nec post virum aliquem in carnis [illegible] cognovi. sed tu domine
deus corpus meum immaculatum quantum in me fuit custodire cogitavi
quod a die [illegible] in me et nunc suscepi ista in filio meo si voluisti tu
et tue misericordie nunc commendo et ipsum et omnia que de nobis misericordia
tuis facere cogitasti ad effectum [illegible] tue venerabilis pietatis perducatur. Hec vero in corde suo domina helene cum
[illegible] de manuum suarum sic recepit primaque post hec non multis
elapsis diebus reddidit et magna pecunie quantitate de domo quam de
pecunie pro te vinum donatum in qua pro alia [illegible] hospicium advenis te
nuit et hospites superuenientes recepit et pavit. Et sic facta stabu
laria per exinde cum vita sua una cum filio suo continuit deceter
Cum vero helene in textura operum valde dicitur sumptuosorum et nobilium
fieri que sue decuit condicionem more sterilitatum gentis bene erudita bona
pecuniam de laboribus manuum cottidie lucrabatur. Et helene tamquam sue
domine obediens et sincera obsequi non dedignabatur in omnibus et puerum
Constantinus autem sue sagacitatis nobilitatis originis quod tamen parentibus ignorarent
per ex[illegible] quidam quod ita ex nobili sanguine procreata innotuit. Ad
actus militares dedit. Et in tantum in hastiludiis torneamentis et aliis
militaribus actibus se exercere cepit quod tunc inter omnes milites et nobiles
sui temporis in roma erat et cottidie de omnibus undique partibus ibidem
confluebat innumerabilis copia que se huiusmodi solaciis et [illegible]
bat tantam famam contraxit quod nullus in urbe romana constantino melior
credebatur in talibus. Et tandem Constancius imperator romanorum die natali
sui ex more agere volens vocavit omnes senatores et burgenses de [illegible]
et milites et die statuta sollempnia natalis sui ut consueverat
celebrant [illegible] varia hastiludiorum et torneamentorum exercicia per max
ime agebantur. Constantinus vero cum aliis ut alios hastiludes [illegible]
ceteris omnibus in hoc ludo ita ut multos secum ludentes et se omnes ludum
ipsum secum ad aliquod tempus continuantes ad terram prosterneret et quod iam
quasi non inveniebatur aliquis qui secum ludere ausus esset et tantum ultra
omnes profecit ita ut imperator cum toto senatu et universis suis
burgensis et militibus de eius strenuitate miraretur. Iste vero

hastiludiis et torneamentis ad aliquot dies continuatis Constantino magis
ac magis aliis preualente imperator cepit inquirere quis iste esset. Milites
autem et omnes qui aderant nobiles viderunt uno ore dicentes quod
nullus ipsum nosceret nisi quod ipsum sepius vidisset in talibus hastiludiis et aliis
militaribus actibus ludicris incomparabiliter preualentem. Imperator autem hoc
audito Constantinum ad suam vocari iussit presenciam et quesiuit ab ipso
cuius et unde esset. Qui respondit: Domine domine imperator pauper sum
filius mulieris stabularie in hac urbe morantis. Et insuper interroga-
uit ipsum quis esset pater eius. Ad quod iterum respondit: Domine, patrem quidem pauperem
virum habui qui mortuus fuit antequam ego natus essem. Imperator autem
rem tantam considerans postquam quadam die cum ipsum inter alios milites hasti-
ludentem ac ipsum eos preualentem sicut prius conspexisset, eundem Constantinum
ad se vocari iussit et iterum quis esset interrogauit. Qui quidem Constantinus
respondit sicut prius fecerat: Domine domine imperator pauper sum filius mulieris
pauperis. Imperator autem rem ita esse sicut asserebat nequaquam estimans dixit
ei quod certo scire volumus huius rei veritatem et nisi ipsum patefeceris penam
non euades. Constantinus autem rem ita esse cum iuramento affirmauit. Et
cum imperator aliud ab eo scire non posset quesiuit de nomine suo et si
quos alios amicos haberet preter matrem. Qui dixit ei: Constantinus vo-
cor ex nomine nec habeo alios amicos nisi matrem et uxorem pau-
perculam mulierem. Imperator hoc audito mandauit ei ut matrem suam
et uxorem ad eius presenciam perduceret quia omnibus modis huius rei veritatem
scire vellet. Constantinus vero recepto imperiali mandato ad domum
suam rediens matrem suam et uxorem indutas de melioribus suis vestibus
et ornatas ad imperatoris presenciam perduxit. Imperator autem ad Helenam
in eius presencia constitutam dixit: Est iste ille iuuenis filius tuus? Que cum vere-
cundia ait: Est domine. Dixit ei imperator: Quis est vel quis pater eius? Que respondit: Dicere
ego ipsum in iuuentute mea de quodam viro quem in tribus natalibus amici
mei mihi in matrimonium copulauerunt suscepi qui a me non longe post
modum in negocia sua recessit et ad me postea non est reuersus. Si mortuus
sit aut viuat deus scit. Imperator vero non bene credens dictis mulieris
magis quam antea dubitauit. Et mandauit ipsas una cum filia sua
ad mensam suam inter mulieres nobiles ad comedendum collocari. Erat
autem Helene pulcherrima facies et aptissima erat in corpore et secundum nobi-
litatem sue condicionis nobilissimis moribus erudita. Que cum esset inter alias
mulieres non sicut viles et pauperes consueuerunt facere mulieres cibos
auide sumere sed disciplinam et verecundie honestatem seruans tenuit
pro sua nobilitate decenter magnificentissime et delicatissime manducauit.
Imperator vero rem tantam considerans Helenam post mensam ad se vocauit
et interrogauit utrum ita esset de filio tuo et uxore eius sicut dixisti. Et in nobis

De sancta helena

de humiliori dictas veritate imperiali maiestati ne facias fecerunt offe-
re non debita te noveris evadere posse ulcione. Quod audiens helena dixit
domine imperator ex quo modis omnibus scire vultis huius rei veritatem dabitis
mihi indutias modicas et ego iuncta cum filio meo et filia dicta vobis
imperator vestre seriem facti specialiter reddam. Sic victus tandem eius precibus diem certam
veniendi et premissa dicendi ei assignavit. Die vero statuta adveniente
helena anulum quem ei imperator in desponsatione sua ut predixi dederat
una cum nobilissimo imperiali muliebri ornamento. quod vero predicta he-
lena usque in ipsum diem ita occultaverat quod nulli viventi de hoc quicquam
aperuit nec constabat apud se facte occasione. Ad imperatorem una cum
filio suo et filia iuncta fuit et stans in ipsius presencia dixit ei supplicando
Domine imperator rogo ut amore dei in hiis que vobis dixi contenti sitis
et me ad ulteriora dicenda non cogatis. Imperator autem hoc facere penitus
recusavit et ad dicendum que sciret de filio et filia ipsius nimis et terribiliter
coartavit. Dixit ergo. Domine imperator si dixero vobis veritatem non credetis
receptum ex quo scire non vultis me de humiliori subportatam vestre no-
tifico maiestati. quod iste constantinus filius meus est filius vester. Ego
ipsum de vobis suscepi quando me pauperculam oppressistis. Et incipiens cepit
ei narrare totam seriem rei geste sicut in principio huius opusculi continetur.
Cum vero ego sencirem me a vobis concepisse decrevi potius velle in urbe roma
in paupertate vitam ducere et de laboribus manuum mearum victum querere
quam ad natalem patriam redire et videre ibi amicos et notos cum meis fuisse
paupertate et cum necessariorum sufficiencia spatium secundum vulgarem
sustinere. Et ideo extunc prelegi hic manere et mansi usque in hodiernum
diem et filium meum constantinum de malis seu laboribus manuum mearum
educavi. Postquam duo mercatores filiam ipsius in fluvio auferentes
ad domum suam reperierunt et educaverunt per aliquos annos domum ipsius
ad annos nubiles perductam secum perduxerunt ad greciam et ibi vendere filiam
vestram sororem dicentes. filie imperatoris grecorum hic putari copulari voluit
mortalis paraverunt et ubi vendentes ipsam sororem suam ut a vobis in
... se recepisse affirmaverat. perducentes eos ad quandam insulam
ut videtur fame interierunt collocabant et ipsis dormientibus [illegible]
[illegible] ad romam cum suis navibus [illegible] fuerunt [illegible]
[illegible] descenderunt [illegible] susannam de manibus [illegible]
[illegible] iudicum et danielem de lacu leonum liberavit [illegible]
[illegible] fecit quandam bonam [illegible] cum suis [illegible]
[illegible] insula [illegible] et [illegible] sue dispositione clemencia [illegible]
[illegible] qui de predictis [illegible] misertus eos ad romam reduxit.
Ego autem paupercula filium meum [illegible] et [illegible]
[illegible] tempore [illegible] de fleus [illegible]

et quia annis pluribus omnino desperata ipsum non multo tempore elapso
una cum sua virgine puerum sanum cum gaudiis suscepi. Sed de tanta
virgine suspecta deficeram tamen una cum eisdem quia non fuissem mandatum
vestrum et tam famosa non feci nunquam alicui viventi aut dicere et civitatum
vestram dimisisse. Sed in paupertate et de laboribus manuum mearum victum quod
recogitavi ad tempora vite mee. Imperator vero de tantis et talibus
sermonibus nimium stupefactus et videns quod crederet sibi admirans ait Et
quomodo sibi iste est filius meus et quem ipsum de vobis genuisti. Puella Helena
dicens. Domine imperator viginti annis elapsis et amplius unus dierum ego
cum sociis meis quas ad urbem Romanam veni ad visitandum limina sanctorum
tunc ipsum propter tempus hyemale et vos exadverso cum satellitibus vestris veni-
entes casu conturbari. vosque statim missis nunciis ex vestris mandastis
hospiti meo ut me tum per vestrum preceptum ut me de hospicio suo non
dimitteret. Sed domui per noctem ad me compescens explaretis. Quod ita fa-
ctum est. Hospes vero suscepto mandato imperiali dimissis aliis sociis
meis me retinuit et nunc furtum cuiusdam rei sue quod est furata asseruit
propterea de hospicio suo exire non permisit. vosque tandem per aperturam
vestre ad idem hospicium venistis et me pauperculam flore pudicicie
mee contra meam voluntatem meam et sicut placuit denudastis et violenter
oppressistis. Et in signum quod omnia ista vera sunt. Ecce annulum vestrum aureum
honorabile ornamentum imperiale quem mihi in defloracione mea mihi
amarissime plorantis et conquerenti contra me nimium dolentem quadam pietate
moti tribuistis et quem apud me in ipsa hora ita occultavi quod vos nunquam
sed tunc nunquam sciuit. Et licet causa necessitatis sepius affuit nunquam tamen
eum vendere volui. Sed in testimonium doloris mei et vestre usque in diem
divini iudicii contra vos reservare decrevi. Imperator autem hec et hijs
visis et cum diligencia auditis cepit eam magis et magis noscere
et deinde vestes preciosas ad mulieres induere et in eo tempore sapiens
[illegible] nobilitate tam suo [illegible] quedam. Et [illegible] amplexans
[illegible] osculabatur eam dicens vere sapiens nobilitas declaravi de quo
[illegible] non dubitavi tibi tale [illegible] et nobilis
[illegible]. Hec audiens [illegible] dicens talis genitus
[illegible] de quia talis [illegible] et facie virginis [illegible]
[illegible] et imperatoris tam filius contractum [illegible] ut quid domine
[illegible] placuit sua ordinatione fecit. Et [illegible] ad [illegible]
[illegible] Qui sit hic imperator [illegible] tam [illegible] stuprum
[illegible] imperialis [illegible] ut [illegible] tam
[illegible] valde [illegible] imperatoris filiam [illegible] nobilis [illegible]
[illegible] complere [illegible] diversis suppliciis et

morte turpissima dampnando per imperiales literas sententiam iudicauit. Et
bona eorum quelibet mobilia et inmobilia confiscauit. Et statim iniquos
dictos accusatores capi mandauit et fecit ac bona ipsorum confiscauit
et confiscata omnia et singula helene ac constantino filio suo et eius uxori
tradidit integraliter et donauit. Accusatores autem huiusmodi in questionibus
poni et ab eis veritatem inquiri de premissis mandauit. Et fecit ut ante mortem
et maxime romanorum qui inuentores huiusmodi questionum extitere inferuntur. Tandem
per confessionem ipsorum inuentum fuit verum totaliter ita esse quod aduersus helenam
et eius filium constantinum ipsi imperatori intulerant ut predixi. Tunc impera
tor dictos accusatores post multa suppliciorum genera que eis imponi iussit
tandem capitibus fecit subire sententiam et gladio decollari. Postmodum Constan
cius imperator romanorum comperta de premissis veritate ac iusticia quod omnia
et singula que helena et constantinus eius filius de se et imperatoris grecorum
filia intulerant vera erant de eis ad plenum certificatus. Misit solem
nes suos legatos et nuncios ad grecorum ac imperatori grecorum fecit totam
rei seriem intimari. Et qualiter duo accusatores predicti constantinum ad eum
fraudulenter perduxerant ac filiam suam eo quod ipsi fecerant sua et voluntate
in premissis et ita eam fecerunt callide ei in uxorem copulari fecerant.
qualiterque ipsos ad quandam insulam ut ibidem fame deficerent perduxerant
ac eis ibi relictis romam reuersi fuerant. et qualiter quidam boni homines non absque
nutu deorum plurimum prope ipsam insulam nauigantes ipsosque sic eos
clamantes inuenerunt et ad romam perduxerunt. qualiter et de huius omnibus
satis miraculose se repperit veritatem. Deque accusatoribus sic male agerant
et suam condempnationem inferri fecerat supplicium dire mortis. Receptis
autem huius nouis imperator grecorum et imperatrix in tantam prorupuerunt
dolorem et gemitus vehementissima quod videbatur extra mentem positi et se
ipsos velle iugulare. Quos videntes ambasiatores et nuncii ipsius
imperatoris romani dixerunt eis. Nolite contristari nolite itaque facere
domine imperator romanorum pater quod suam decuit maiestatem nobis tamen
quousque dominam vestram filiam fore tam miserabiliter seductam mox veritate
sic huiusmodi comperta constantinum filium suum et vestram filiam eius uxorem suos
constituit heredes et romani imperii successores. Et vult si placet
omnia que per proditores iniquitores licet callide tractata fuerint vobiscum
totaliter confirmare pacemque perpetuam vobiscum facere et firmare. Quod audientes
imperator grecorum una cum imperatrice ad se reuersi pre gaudio lacrimas
ceperunt dicentes. Viuat imperator romanorum et semper in prosperi
tatis feliciter et post mortem cum diis celestibus eterna quod sua pietate quod
erga nos et nostram filiam vinctam fecit recipiat gloriam et honorem. Et nos
vicissim facimus non solum pacem facere et firmare volumus sed etiam

amicicia et amore volumus pro quacumque re mundi separari. Et exnunc
Constantinum eius filium verum heredem constituimus et in grecorum imperio facimus
successorem. Quibus auditis prefati ambasiatores Constancii Romanorum
imperatoris dixerunt. Domine imperator placeat vobis legatos vestros
transmittere nobiscum ad Romam cum pleno mandato nomine ad omnia
ista perficienda. Et ad recipiendum sibi idem domino nostro Romanorum imperatore
equiso. Quod audientes imperator et imperatrix grecorum cum gaudio
responderunt dicentes. Parati sumus nomine facere et recipere omnia que imperatori
Romanorum placent et que vos ex parte ipsius petivistis. Et vocatis ad se
ducibus baronibus nobilibus et sui imperii dignioribus. Imperator ipse
ad urbem Romam ad consumandum omnia et singula premissa ambasiatores
concesso eis per litteras suas sufficienti mandato deputavit. Qui autem
ambasiatores acceptis litteris et procuratoriis suis huiusmodi ordinatis
et mandato cum plenaria informacione ipsis facto cum ambasiatoribus
Romanis naves ascendentes se ad urbem Romanam transtulerunt. Die
autem optata et prosperis fortuna successibus afferente ad urbem Romanam
feliciter pervenerunt. Quod cum imperatori Constancio nunciaretur lacrimas
pre gaudio continere non valens omnia que ad palacium huiusmodi facere videretur
ad honorem et iocundum adventum talium nunciorum preparari mox mandavit.
Quibus omnibus iuxta imperiale mandatum preparatis universi tribuni nobiles
et milites totaque familia imperialis aule ipsis ambasiatoribus et
nunciis imperatoris grecorum super dextrarios cum tubis buccinis ymnis et
canticis et universis musicalibus instrumentis ut moris est occurrerunt
Et eis honorifice receptis ad imperiale pallacium ipsos perduxe-
runt. Constancius vero imperator Romanorum eos cum magna recepit iocun-
ditate sicut suam decuit maiestatem. Crastina autem facto imperator vo-
cato toto senatu et universis suis tribunis et nobilibus et audita
legatione dictorum nunciorum omnia que per tractatores prefatos tractata fuerant
confirmavit et imperiali auctoritate confirmavit. Deinde ipsi ambasia-
tores imperatoris grecorum ex parte eiusdem domini sui et patroni ab ipso
recepto mandato fecerunt vicissim. Ac ipse Constancius Romanorum
imperator filium suum Constantinum una cum sua coniuge in Romano im-
perio heredem et post mortem suam successorem ibidem coram universo
senatu instituit manu propria. Quod et ipsi ambasiatores imperatoris
grecorum de imperio grecorum fecerunt equiso. Huius vero anni processu
Constancius filio suo Constantino et sue coniugi cum ea sollempnitate
fieri fecit nupcias ac si illo die eandem primum matrimonio copu-
lasset. Ambasiatoribus vero imperatoris grecorum postquam cum magnis mu-

nobilis et magno honore invisavit. Qualiter autem Constantinus
mater sua post Constancio in romano imperio. Et mortuo suo patre
in romano imperio successit et verus fuit totius monarcha. Qualiter
a sancto Silvestro [illegible] a lepra curatus et ad fidem Christi conversus fuit et
usque ad mortem suam in utroque imperio potentissime regnavit. Et
qualiter sancta Helena mater Constantini Jherosolimam venit et sanctam crucem
[illegible] invenit [illegible] hic [illegible]. Hec autem hic sibi placeat non
[illegible] operatur. Si hec sufficiat pro actu Constantini sic fuisse scripta
ad laudem et honorem individue trinitatis patris et filii et spiritus sancti
[illegible] dei qui [illegible] mirabilis in sanctis suis et mirabilis per [illegible]
[illegible] gaudia [illegible] [illegible] proposuit Amen [illegible] buden
[illegible] felix

Cronica principum Misnensium

Marggrave Cunrat hatte Luchgarden des edelen herrn Al-
brechtes tochter von Swaben, unde der hatte her sechs sone und
sechs tochter, und sone stifte Wechselburg closter. Dytherich syn son
hatte Eudoxia den herzogen tochter von Polen und stifte czwey
closter: czu dem Dobbrlug der grawen monche und czu Lipczk den
regeler. Otto syn son stifte das closter czu Czellen und
hatte Hedwig des graven tochter von Brandenburg, unde der hatte
her angewysen eyne tochter [illegible] herzogen Bertholde von
Andechs, unde denne hatte si dri sone: Otto herzoge von Mer-
ren, eynen Ekbrecht der wart bischof czu Bobinberg, eynen
Bertolt der wart patriarcha czu Aquiley. Und hatte dri tochter:
eyne nam den konig von Franckrich, eyne den konig von Ungern,
sente [illegible] mit eyne den herczogen von Polen, sente
Hedwige [illegible]. Der dritte syn son Heynrich stifte der [illegible] closter
czu [illegible]. Otto stifte der grawen monche closter czu der Celle
in der czit als man schreyb von gotis geburt [illegible] in dem
[illegible] und [illegible] jare, unde begunde [illegible] bawen, [illegible]
und starb, also man schreyb [illegible]. Der selbe [illegible] Otto
hatte Hedwige herzoge Albrechtes tochter von Brandenburg, unde der
hatte her marggrave Dytherichen den man [illegible] langen Hermans
tochter von Doringen mit der hatte her [illegible]
Do man schreyb [illegible] do wart [illegible]
und wart [illegible] [illegible] lantgrave Ludwige
von Doringen. Do man schreyb MCC [illegible] do [illegible] der [illegible] orden [illegible]

Vide [illegible] Chron: [illegible] Anno 1398. 97. [illegible] 1408
1408. 14. 10. 7.

1206

Do man schreyb vi° qwam der barvussen orden uf. Do man schreib
xxvii° wart marggrave Heynrich geborn. Do man schreib xxi° starb
marggrave Ditterich und stifte der nunnen closter zu Missen zu dem heyligen
cruce. Als man schreyb xxvii° starb lantgrave Ludewig von Doringen.
Als man schreib xxxiiii° marggrave Heynrich nam Constancian des herzogen
tochter von Osterich unde der wart ym gegeben der stucke des heyligen
cruczes zu Dresden und hatte mit ir eyne lantgraven von Doringen.
Als man schreyb xl° do wart marggrave Ditterich von Missen den man
hiez den wysen geborn. Als man schreib xliii starb dy Constancia dar-
nach nam marggrave Heynrich kuninges Ottackers tochter von Beme
dy starb ane erben und nunne der des si was gewesen in eyme closter
und ouch zu nam ware gewest an den gesibbe dar umme stifte her
gote zu lobe in eyn widerstatunge zwey closter der nunnen munche
closter zu der nuwe czelle und der nunne closter Buselitz. Als man
schreyb xlvi starb herzoge Friderich von Osterich. Dar nach als
man schreib lvi wart enthoubt Otto pfalczgrave von Bayern und
lantgrave Albrecht von Doringen marggraven Heynrichs son nam marggraven?
ten keyser Friderichs tochter von Stoufen [illegible] der hatte her lantgrave
Heynrich von Aldeburg der selbe marggrave Heynrich hatte [illegible]
wyben des herzogen tochter von Peyrn unde der hatte her lantgrave Frid-
richs geheyssen ane laut. Als man schreib lvii wart marggrave
Friderich von Missen geborn. Als man schreib lxviii starb bisschof
Conrat von Missen. Als man schreib lx wart lantgrave Diczeman
geborn und hatte Jutten graven Bertoldes tochter von Henneberg
und starb ane erben. Als man schreib lxii vertreib bisschof Albrecht
dy burgere dy do sassen mit [illegible]. Als man schreib lxiiii lantgrave
Albrecht und marggrave Friderich von Landisberg stritten mit herzogen
Albrecht von Brunswig zu Wyttin und vingen yn und mit ym
wol zwey hundert man und den [illegible] grave Heynrich von
Anhalt Burcharde von [illegible] und syn son und vil ander gute lute.
Als man schreib lxxvi starb bisschof Albrecht zu Missen. Als man
schreib lxxiii starb marggravinne Agnes in dem jare nam marggrave
Diczeman der wyse des marggraven tochter von Brandenburg mit
[illegible] hatte marggrave Friderich [illegible] in dem lxx jare [illegible]
eyne edele vrowe Margarethe von Wartburg keyser Friderichs tochter
an sente Johannes tage des toufers und starb dar nach an sente
[illegible] In dem [illegible] jare hatte marggrave Heynrich
[illegible] vrowe Elizabeth des lantgraven tochter geheysen
[illegible] lichtenberg und marggrave Heynrich [illegible] Do man schreib [illegible]

wart konig Ottakker von Beheme von konig Rudolf irslagen
In dem lxxx iar wart margreve Ditterich der wyse gevangen
vetzlich von dem Bisschofe von Meydeburg und von dem grave Si-
frid von Anhalt In dem lxxxv iar starb margreve Ditterich
von Landesberg geheissen der wyse In dem lxxxviii iare starb
margreve Heynrich der mylde furste geheissen. Nach des tode und
wart sich Bisschof Withe von [illegible] pyrne der stat wittigo
und nam dy yn do vor czog margreve Tute und wart beschre-
gen margreve Tute czu heyny und hole me lute dar nach
ein ander iar quam her wyder und gewan sy myt macht. Dar
nach wart viii wochen in Bytschen und starb czu der zyt in Nota
dem lxxxxi iare als man zayte czu Herstayn vor dem huse
In dem lxxxxiii iare starb keyser Rudolf czu Habuspurg
Nach deme wart gekorn Adolfus der grave von Nassaw margre-
ve Friderich der hatte Auguste des herczogen tochter von Kerntyn der hynkant
myt der hatte her margreve Friderich den [illegible]. Do man czalte der man
lxxxxvi konig Adolf belag vryberg und gewan Lipczk do straff
man schreib lxxxxvii quam konig Adolf myt macht vor
vryberg und erloupte der gevangenen [illegible] und dar ume
daz her des anderen ledig was gab der margreve dem konige Adolfe
syn lant und he vayt dem konige nicht gewalde czu furte
lange czyt und do her der nicht wynde [illegible] so vayt her in dem
lande ume myt eyme knechte und [illegible] alleyne von eyme
gute wane czu dem anderen. Als man schreyb lxxxxviii
erslug herczoge Albrecht von Osterich konig Adolf und do her
[illegible] keyser gekorn wart C [illegible]
Do man schreib [illegible] konig Wenczlaw von Beheme [illegible]
vor [illegible] do man [illegible] wart [illegible] gewunne
und gevangen an der heyligen [illegible]
do man schreib [illegible] wart konig Wenczlaw von Beheme irslagen
czu Olmuntz und der herczoge von Osterich nam yn daz lant In dem
vii streyt margreve Friderich und lantgreve Dyczeman by Luckow
myt den Swaben [illegible] lute erslagen und
wart gevangen grave Albrecht von [illegible] und vil gutir
lute von dem lande czu Sachsen und Friberg wart wyder gewunne
ne In dem viii wart konig Albrecht irslagen und in dem
iare wart konig Heynrich von Luczelborg eyn konige czu
Rom In dem [illegible] starb lantgreve Tyczeman [illegible] starb margreve
Albrecht von [illegible] und margreve [illegible] von [illegible]

M · CCC ·

[illegible]

Sächsische Landesbibliothek –
Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/id284652105/29

Sächsische Landesbibliothek –
Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/id284652105/30

Msc. Dresd.
J 46.

Sächsische Landesbibliothek –
Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/id284652105/31

SLUB Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/id284652105/32